

IRENA STRAMLJIČ BREZNIK

ŽENSKE NE POVEDO NIČ PAMETNEGA: JEZIKOVNOKORPUSNA ANALIZA STEREOTIPA

COBISS: 1.01

Stereotipi so rezultat poenostavitve in ne ustrezajo stvarnosti, temveč poudarjajo tipične in za ljudi pomembne lastnosti objektov, dogodkov ali drugih ljudi. Največkrat se oblikujejo na osnovi nepreverjenih dejstev in govoric ter tako pomenijo neke vrste predstopnjo pred-sodkov. Namen prispevka je s korpusno analizo preveriti stereotip *ženske ne povedo nič pametnega*. To je metodološko izpeljano na podlagi ustreznega izbora slovenskih glagolov govorjenja ter njihove realizacije z edninskim opisnim deležnikom na *-l* za moški in *-la* za ženski spol. Veljavnost stereotipa je preverjena na podlagi pogostnosti ene ali druge oblike v slovenskem referenčnem korpusu Gigafida.

Ključne besede: sociolingvistika; korpusna analiza; spol; stereotip; slovenski glagoli govorjenja

Women Don't Say Anything Important: A Corpus Linguistics Analysis of a Stereotype

Stereotypes are the result of simplification and do not correspond to reality, but they emphasize qualities that people find important, and typical qualities of objects, events, and other people. They are usually formed based on unverified facts and rumors, and in this way they represent a preliminary phase in the formation of prejudices. This article uses corpus analysis to check whether the stereotype about women not saying anything smart is true. It is possible to carry this out methodologically on the basis of a suitable choice of verbs of speaking and their realization with the descriptive participle ending with *-l* for the male gender and the descriptive participle ending with *-la* for the female gender. The validity of the stereotype is tested based on the frequency of one or the other form in the corpus Gigafida.

Keywords: sociolinguistics, corpus analysis, gender, stereotype, Slovenian verbs of saying

1 SOCIOLINGVISTIČNE RAZISKAVE O JEZIKU IN SPOLU

- 1.1 Interes za raziskovanje jezika in spola se je pojavil že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja in ga je spodbudil drugi val feminističnega gibanja. Pregled spoznanj o sociolingvističnih razlikah med spoloma, ki so jih opravili tuji raziskovalci na primerih angleških in ameriških govorcev, si je mogoče ustvariti na podlagi izčrpnega prispevka Petra Gaborja (Gabor 2007: 117–152). Podoben pregled zasledimo v prevodu poglavja Diskurz in spol Shari Kendall in Deborah Tannen iz zbornika *The Handbook of Discourse Analysis* iz leta 2001, ki so ga

Prispevek je nastal v okviru Raziskovalnega programa št. P6-0156 (Slovensko jezikoslovje, književnost in poučevanje slovenščine – vodja programa prof. dr. Marko Jesenšek), ki ga je sofinancirala Javna agencija za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

uredile Deborah Schiffrin, Deborah Tannen in Heidi E. Hamilton (Kendall – Tannen 2012: 185–198). V nadaljevanju zato podajamo bistvene in za prispevek relevantne poudarke iz teh dveh prispevkov.

- 1.2 Kot je znano (Kendall – Tannen 2012: 185), so začetek razmisleka o tem, kakšna je biološka določenost ženskega in moškega obnašanja in zakaj so moške norme prepoznane kot splošne, v letu 1975 odprle tri monografije, in sicer avtoric Robin Lakoff *Language and Woman's Place*, Mary Ritchie Key *Male/Female Language* ter urednic Barrie Thorne in Nancy Henley *Language and Sex: Difference and Dominance*.

Raziskovanje spola in diskurza je spodbudilo interdisciplinarni pristop lingvistov, antropologov, psihologov, pedagogov, literarnih zgodovinarjev in drugih, saj tak pristop po eni strani omogoča raziskovanje jezikovnih obrazcev, ki so povezani s spolom, in tudi pristop, ko skozi jezik izraženi spolni obrazci služijo za opazovanje družbenih vidikov odnosa med spoloma. Zgodnejše preučevanje jezika in spola je bilo usmerjeno na tri področja: (1) opazovanje razlik med moškim in ženskim govorom, (2) opisovanje ženskega govora in (3) vloga jezika pri ustvarjanju in vzdrževanju družbene neenakosti med spoloma (Kendall – Tannen 2012: 185–186). Slednji vidik posebej izpostavlja monografija Robin Lakoff, v kateri je izpostavila neenako vlogo moških in žensk, ki je določena z razlikami v socializaciji spolov. Družbena norma namreč predpostavlja manjšo samozavest žensk, odražajočo se tudi v t. i. v jezikovnem stilu.

Raziskave (Kendall – Tannen 2012: 188, 190–191) odkrivajo, da so spolne razlike povezane tudi z različnimi komunikacijskimi strategijami. Tako so pogovorni rituali žensk usmerjeni na pripadnost, ki se vzpostavlja prek intimnosti, medtem ko so moški pogovorni rituali povezani s statusom in usmerjeni na neodvisnost. Ritualizirano nasprotovanje in tekmovalnost v govoru sta tipična za moške, za ženske pa ne. Raziskovanje jezika moških je pokazalo, da moški radi prevzemajo vlogo strokovnjaka oz. avtoritete v pogovoru, medtem ko se ženske teh vlog izogibajo.

- 1.3 Spol določajo po eni strani biološke razlike, po drugi strani pa so razlike med spoloma socialno in kulturno kodirane in institucionalizirane. Pri tem je jezik ena izmed oblik, preko katere se uresničuje spolna tipizacija oz. prek jezika družba programira tako moške kot ženske (Gabor 2007: 131–132). Na to, kaj se pojmuje kot moško oz. žensko, kaže tipični besednjak, s katerim opisujemo bodisi moške bodisi ženske. To potrjuje tudi raziskava (Avsec 2002: 23–35), v kateri so bili raziskani slovenski stereotipi o moških in ženskih osebnostnih lastnostih, na podlagi prevoda in priredbe vprašalnika (BSRI – Bem Sex Role Inventory, Bem 1974) za merjenje maskulinnosti in femininnosti. Podobno kot v tujih raziskavah se je pokazalo, da stereotipi o ženskah temeljijo na lastnostih, povezanih z bivanjem v skupnostih (težnja posameznika po združevanju v večje socialne enote, značilna je kooperativnost, skrb za druge

in vzdrževanje medosebnih odnosov), stereotipi o moških pa na agentnih lastnostih (nagon po samopotrditvi, samozavest, individualizacija, samozaščita, samoafirmacija, ekspanzivnost). Za povprečnega moškega so bile v slovenski raziskavi najbolj značilne lastnosti *moškost, tekmovalnost, moč, bojevitost, oblastnost, pogum, odločnost in občutek večvrednosti*, za ženske pa *ženskost, nežnost, čustvenost, toplina, skrbnost, radovednost, sočustvovanje in ljubeznivost*. V slovenskem okolju se torej moškost še dodatno povezuje predvsem z močjo in pogumom, ženskost pa s komunikativnostjo in radovednostjo (Avsec 2002: 33).

To potrjuje, da si predstavniki istega kulturnega kroga delimo predstave o tem, kako naj bi se moški in ženske vedle in katere lastnosti so zanje tipične. Gre za del t. i. socialnega znanja, ki ga uporabljamo pri interpretaciji sveta, ki nas usmerja, kako delovati v okolju, in pomeni znanje o socialnih pravilih, ki so del določene kulture (Gabor 2007: 132).

Gabor (2007: 133–148) po sklopih predstavlja rezultate tujih raziskav o razlikah v ženskem in moškem diskurzu, ki se jih da v določeni meri prenesti tudi v naš kulturni prostor.

1.3.1 Študije o distribuciji in realizaciji fonoloških in slovničnih oblik med spoloma so pokazale, da pripadniki nižjega socialnega razreda v govoru uporabljajo več prestižnih lingvističnih form kot pripadniki socialnega razreda neposredno nad njimi. Pri tem je uporaba prestižnih oblik bolj tipična za ženske kot za moške, kar nekateri interpretirajo kot željo žensk po boljšem družbenem položaju. Tega jim lahko nudijo le moški s čim več socialnega prestiža, zato se ženske načeloma ne zanimajo za take, ki so nižjega socialnega razreda kot one same. Tudi sicer naj bi bil ženski govor bližji standardnemu kot govor moških, zato je verjetna posplošitev, da je tudi govor slovenskih žensk bolj fin kot govor moških. Gabor (2007: 136) to interpretira z več možnimi razlogi: da se ženske tako uklanjajo socialnim pravilom o ženskah kot milih, nežnih in neagresivnih bitjih, da tako govorijo tudi zaradi otrok oz. želje, da bi jim tako omogočile vzpon po družbeni lestvici. Tako namreč otroke v vseh kulturah inkulturirajo h kulturno prestižnejšim ciljem (Vuk Godina 1995: 52–70). Podobne ugotovitve o značilnostih sociolektov različnih družbenih skupin, zlasti srednjega sloja, ki se še posebej zavestno, tudi jezikovno distancira do obrobne sociolekte, potrjuje tudi Skubic (2005: 185–232) za slovensko okolje.

1.3.2 Razlike med spoloma v komunikacijski kompetenci niso povezane samo z obvladovanjem jezikovnih struktur in slovničnih pravil, ampak tudi z vedenjem, kdaj je kaj primerno glede na okoliščine. Ena izmed raziskav (Coates 1993 po Gabor 2007: 136–137) se je usmerjala na mehanizem izmenjave govorcev z vidika prekrivanja (rahlo prehitevanje predvidevanja, da je govorec na vrsti za govorjenje) in prekinitve (kršitev pravil menjavanja govorcev v pogovoru). V pogovoru med dvema moškima in dvema ženskama se prekinitve skoraj niso pojavljale, v pogovoru

med moškim in žensko pa so moški veliko prekinjali ženske. Ženske v pogovoru z moškim niso uporabljale niti prekrivanja, ki jih je bilo nekaj pri pogovorih z drugo žensko. Ženske so tudi pogosteje uporabljale t. i. diskurzivne označevalce, s katerimi so izkazovale pozitivno pozornost govorcu.

- 1.3.3 Pri raziskavah spola in govornega stila (Swacker 1975 po Gabor 2007: 139) se je pokazalo naslednje. Zgovornost je sicer v večini družb pripisana ženskam (ženske govorijo več kot moški), vendar omenjeni stereotip ne drži. Moški so pri eksperimentu, v katerem so morali opisati tri slike, v povprečju govorili namreč štirikrat toliko časa kot ženske. K vzpostavljanju mita o ženski zgovornosti prispeva tudi ženskam pogosto pripisovana beseda *klepet* 'živahen, sproščen pogovor o nepomembnih stvareh', ki po slovarskem pomenu vsebuje dve pomenski sestavini: zgovornost in trivialnost. To je napeljevalo k posplošitvi, da ženske razpravljajo o trivialnih, manj resnih in zato odvečnih temah. Raziskava je pokazala, da so teme, kot so šport, politika in avtomobili, videne kot resne, teme, kot so vzgoja otrok in odnos med ljudmi, pa trivialne. Taka hierarhizacija pa je jasen odsev socialnih vrednot.
- 1.3.4 Študije z angleškega govornega območja prav tako potrjujejo, da se ženske načeloma »previdno izražajo«, saj pogosteje uporabljajo izraze (*mislim, prepričana sem, recimo, mogoče*), ki izražajo gotovost ali negotovost trditve. Previdni govor se uporablja za ublažitev povedanega in preprečuje, da bi pogovor postal ogrožajoč za govorca. Sicer pa so raziskave potrdile, da se moški pogosteje pogovarjajo o neosebni stvareh, ženske pa pogosteje o zelo osebnih.
- 1.3.5 V preizkusu rabe povednih konstrukcij s sklepnimi vprašanji tipa npr. *Kriza z begunci je strašna, kajne?* in brez njih (*Kriza z begunci je strašna.*) so preizkušanci, ki so morali odločiti, komu bi pripisali izrečeno, v večjem deležu primere s sklepnimi vprašanji pripisali ženskam. Druga študija je tudi potrdila, da ženske pogosteje uporabljajo sklepna vprašanja, toda ne v smislu izražanja negotovosti, ampak v smislu spodbude k nadaljnjemu pogovoru, medtem ko moški sklepna vprašanja uporabljajo pogosteje v smislu potrditve za izraženo trditev v smislu *Kriza z begunci je strašna, mar ne?* Raziskava glede rabe odločevalnih vprašanj, tj. takih, ki zahtevajo le odgovor *da/ne*, je potrdila, da jih ženske uporabljajo trikrat pogosteje kot moški. Hkrati pa ženske tudi postavljajo več vprašanj kot moški (npr. ugotovljeno pri analizi pogovorov ob nakupu železniških vozniških kart). Razlage, zakaj je tako, so različne. Ena izmed njih je, da so lahko ženske bolj radovedne, čeprav druge raziskave kažejo, da vprašanja načeloma postavljajo tisti, na strani katerih je družbena moč.
- 1.3.6 Pri raziskovanju uporabe ukazov in direktiv v deški oz. dekliski skupini se je pokazalo, da so fantje uporabljali eksplicitne ukaze, dekleta pa blažje direktive. Po razlagi je to posledica hierarhične organiziranosti fantovskih in nehierarhične organiziranosti dekliskih skupin. Tudi očetje v pogovoru z otroki dajejo več direktiv

kot matere, kar vodi k sklepanju o različnem didaktičnem poslanstvu očetov in mater. Ta drugačnost pa je družbeno zapovedana.

- 1.3.7** Na podlagi posnetih pogovorov, v katerih je bilo preverjano preklinjanje in raba tabuiziranih besed, je bilo ugotovljeno, da moški preklinjajo pogosteje kot ženske, oboji pa preklinjajo pogosteje v prisotnosti lastnega spola. Kaže torej, da se moški v pogovoru prilagajajo nežnejšemu spolu. To je nekatere sociologe napeljalo na tezo, da je dejansko dominanten spol ženski, moški spol pa prestižnejši. Če moškim ne bi bila pripisana družbeno prestižnejša vloga, ne bi bili privlačni za dominantni spol. Po drugi strani pa je raziskava govora žensk, ki so pripadale delavskemu razredu iz revnih mestnih četrti (Coates 1993 po Gabor 2007: 144), pokazala, da je tudi pri njih spekter kletvic lahko zelo širok in raba tabuiziranih besed pogosta.
- 1.3.8** Pri opazovanju dajanja poklonov in pohval je potrjeno, da ženske dajejo in sprejemajo več komplimentov kot moški. V ženski družbi je dajanje in sprejemanje komplimentov vsakdanje in je povezano predvsem s pohvalo videza. Moški pa v primerjavi z ženskami neradi dajejo komplimente drugim moškim, če pa že, so namenjeni lastnini in spretnosti. Lingvistične raziskave torej potrjujejo splošno vedenje, da so ženske bolj vljudne od moških. To potrjuje raba členkov kot jačiteljev oz. šibiteljev izrečenega, ki je pri ženskah pogostejša kot pri moških. Govor moških pa je navadno manj vljuden in bolj stvaren ter neposreden.
- 1.3.9** K spolsko določenim razlikam v jeziku z vidika moči oz. nemoči se pristopa torej na dva načina: prvi vidi ženske kot zatirano skupino; razlike med moškim in ženskim govorom interpretira na podlagi moške dominance in ženske podrejenosti. Raziskovalci te skupine želijo dokazati, da je moška nadvlada posredovana preko jezikovne prakse. Drugi pristop je pristop razlik, ki poudarja, da moški in ženske preprosto pripadajo različnim subkulturama. Slednje morda kaže na upor žensk, ki nočejo pristati na podrejenost in poudarjajo le svojo drugačnost v odnosu do moških.

2 SLOVENISTIČNE LINGVISTIČNE RAZISKAVE O JEZIKU IN SPOLU

Problematiki spola v jeziku je bil v slovenistiki posvečen 33. Seminar slovenskega jezika, literature in kulture (1997). Med zanimivejšimi je prispevek, ki prikazuje zastopanost ženskih oblik v uradovnih besedilih (Bešter 1997: 9–23). Avtorica ugotavlja, da je ženski spol v njih le deloma upoštevan, zlasti v obrazcih se pojavlja redkeje, kot bi bilo mogoče pričakovati, to pa priča o tem, da se večina institucij premalo zaveda rabe ženskih oblik.

Siceršnji napredek k temu po svoje prispeva standardna klasifikacija poklicev, ki prinaša poimenovanje poklicev v obojespolni obliki (Stabej 1997: 57–68).

O zakriti in izraženi družbeni hierarhizaciji lahko govorimo na primeru feminativov, tj. ženskih oblik, ki jih tvorimo kot vzporednice moških. Ada Vidovič Muha

(1997: 69–79) ugotavlja, da so poimenovanja za intelektualne poklice žensk dosledno izpeljana iz moških oblik, kar odraža družbeno resničnost. Pozno, tj. šele v začetku 20. stoletja, je bil namreč možen vstop žensk na univerzo. Hkrati pa avtorica zagovarja stališče jezikovne nezaznamovanosti, ki jo imajo tako imenske kot glagolske kategorije, npr. ednina v odnosu do dvojine in množine, sedanjik v odnosu do drugih časov. Enako velja tudi za nezaznamovanost po spolu, ki je v veliki večini primerov homonimna z obliko za moški spol, ker je ta oblika morfemsko manj obremenjena. Po njeni oceni bi bila namreč kršena obvestilna učinkovitost v besedilih, ki bi dosledno navajala slovnične oblike tako za moške kot ženske. Takšna eksplcitnost bi bila namreč zgolj »izraz odtujenosti [in] v bistvu verbalna kompenzacija nemoči spremeniti družbo oz. sistem njenih vrednot« (Vidovič Muha 1997: 78).

Za pričujoči prispevek je bila v zborniku posebej zanimiva razprava, ki je s frazeološke perspektive skušala raziskati, ali se govorjenje moških in žensk razlikuje, in to preko frazemov govorjenja iz SSKJ (Kržišnik 1997: 45–56). Avtorica je ugotovila, da v slovarju dve tretjini izpisanih frazemov ocenjuje lastnost ženskega govorca, in sicer glede na količino, kakovost in jakost govorjenja. Zato je po njeni presoji iz tega gradiva lažje oceniti, kdo govori koliko, in težje, kdo govori kako, saj so frazemi, ki tematizirajo medčloveško govorno obnašanje, redki.

3 SPOLNI STEREOTIPI V JEZIKU

- 3.1 Stereotipi so rezultat poenostavitve in ne ustrezajo stvarnosti, temveč poudarjajo tipične in za ljudi pomembne lastnosti objektov, dogodkov ali drugih ljudi. Največkrat se oblikujejo na osnovi nepreverjenih dejstev in govoric in tako pomenijo neke vrste predstopnjo predsodkov. Če so stereotipi sicer enostranske in posplošene, a vendar na neki način nujne kolektivne predstave o svetu, ki nas obkroža, pa veljajo predsodki za negativna in emocionalno nabita stališča do določenih družbenih skupin, ki temeljijo na napačnih in nefleksibilnih posplošitvah, tj. na negativnih socialnih stereotipih (Mikolič 2008: 67–77). Glede na področje stereotipizacije ločimo ekonomske, kulturne in etnične stereotipe; zlasti močni so slednji. Etnični stereotipi namreč nastanejo z generalizacijo nekaterih lastnosti na cel narod ali skupino in predstavljajo selektivne, samoizpolnjujoče in etnocentrične sodbe, ki oblikujejo zelo nepopolno in pristransko ter neustrezno reprezentacijo sveta z namenom, da se poenostavlja kompleksnost pojavov (Nastran Ule 2000: 156–162). Med zelo opaznimi pa so tudi spolni stereotipi, ki so odraz patriarhalnih odnosov v družbi in posledične delitve dela po spolu.
- 3.2 Stereotipi, predsodki in klišeji so pogosto predmet različnih humanističnih disciplin, zato ni naključje, da jim je bi posvečen 43. Seminar slovenskega jezika literature in kulture (2007). V njem so bili med drugim predstavljeni pogledi treh jezikoslovcev. Stabej (2007: 13–24) obravnava povezavo med identiteto in sporazumevanjem v slovenskem jeziku in problematizira stereotip o ogroženosti jezika.

Drugi prispevek izpostavlja, da so tudi slovarji (eno- ali dvojezični) lahko z izbiro iztočnic, označevalnikov in zgledov prostor pojavljanja stereotipov, zato se avtorici sprašujeta o avtoriteti slovarjev, pričakovanih uporabnikov in slovarskem odlikavanju realnosti (Rozman – Holz 2007: 25–35).

Tretji prispevek (Jemec Tomazin 2007: 36–44) prikazuje razširjenost stereotipa, da je pravniški jezik zelo hermetičen. Ugotavlja, da pravniki med izobraževanjem srečujejo različne tipe pisanj, ki jih hitro ponotranjijo, nato pa za razmislek o jezikovni vrednosti zapisanega ne najdejo ne časa ne potrebe. Sicer potrebno in tudi uspešno sodelovanje med pravniki in jezikoslovci je slednjič spodbudilo tudi prevajanje temeljnih dokumentov EU.

3.3 Gorjanc (2007:185–192) ugotavlja, da je tudi v slovenskih slovarjih več negativnih kot pozitivnih izrazov za ženske v primerjavi z izrazi za moške, o ženskih identitetah se je v izdaji SSKJ iz leta 2000 govorilo preko moške oblike (npr. *docentka* = *ženska oblika od docent*).¹ Pa tudi v ponazarjalnem gradivu so ženskam pripisana stereotipna opravila kot npr. *gospodinja pere in lika; negovala ga je, ko je bil bolan* ipd.

3.4 S slovarsko stereotipizacijo se je ukvarjala tudi zanimiva primerjalna raziskava poljskega in slovenskega enojezičnega slovarja (SSKJ 2000) glede predstavljanja ženskih in moških vlog (Bednarska: 2013: 35–42). Iz analize 32 gesel iz obeh slovarjev, povezanih s čiščenjem, delom in razvedrilom, je bilo razvidno, da poljski in slovenski slovar prinašata številne asimetrije v dojemanju ženskih in moških vlog. Pri geslih *kuhati, peči, cvreti, čistiti, pospravljati, prati, sesati, pomesti, likati, brisati, nakupi, vzgajati, jokati, vekati, jamrati, tarnati, stokati, tožiti, klepetati* v obeh slovarjih prevladuje pripisovanje ženskam. Pri geslih *zaslužiti, vzdrževati, voziti, delo, delati, služiti, študij, študirati, pogum, šport, kaditi, cigareta, čik, piti, alkohol, pivo, vino, vodka* in *zasvojenost* pa prevladuje pripisovanje moškim. To je po svoje zanimiv slovarski anahronizem, saj je prepričanje, da je ženski mesto doma, v kuhinji, in da so gospodinjska dela izključno ženska dolžnost ter da je skrb za otroka izključno ženska domena po anketnih odgovorih sodeč že preseženo (Furlan 2008: 61–76). Čeprav je po drugi strani res, da so stereotipi zelo trdovratni in odporni na spremembe (Nastran Ule 2000: 160).

4 JEZIKOVNOKORPUSNA ANALIZA SPOLNEGA STEREOTIPA

4.1 Peter Gabor (2007: 149) izpostavlja, da v vsaki družbi obstaja precej spolnih stereotipov, kot so npr.: *ženske govorijo več kot moški, moški se ne znajo pogovarjati* ali *ženske ne povedo nič pametnega ...*, za katere se večinoma izkaže, da

¹ V izdaji SSKJ2 so razlage dosledno spremenjene po vzorcu, npr. *docentka* 'univerzitetna predavateljica, za stopnjo nižja od izredne profesorice'.

so veljavni samo glede na uporabljeni zorni kot, tj. dokler so opazovalci žensk moški in obratno.

Namen prispevka je s korpusno analizo preveriti, ali stereotip *ženske ne povedo nič pametnega* drži. To je metodološko mogoče izpeljati na podlagi ustreznega izbora glagolov govorjenja in njihovega pojavljanja v korpusu Gigafida.

- 4.2 Za izbor ustreznih glagolov govorjenja smo uporabili Pomensko mrežo slovenskih glagolov Jureta Zupana (Zupan 2013: 358–359), in sicer glagole, združene v dveh pomenskih kategorijah, znotraj katerih je delitev na nedovršnike (1) *Govoriti neumno* in dovršnike *Povedati kaj neumno* ter (2) nedovršnike *Govoriti lahko* in dovršnike *Povedati lahko*, ki najbolj pokrivata pomensko polje nespametno in nepomembno govorjenje. Pri tem se lahko govorjenje razume kot govorjenje o sorazmerno manj pomembnih zadevah.

92 glagolov iz tega vira smo nato dopolnili še z 10 dodatnimi glagoli iz Sinonimnega slovarja slovenskega jezika (SSSJ 2016), združenih v skupinah (a) govoriti/povedati kaj neumno, nespametno, nepremišljeno in (b) govoriti/povedati veliko vsebinsko praznega, nepomembnega.²

- 4.2.1 Upošteevane glagole je mogoče na podlagi pomenskih definicij iz Slovarja slovenskega knjižnega jezika (SSKJ2) znotraj pomenske kategorije *neumno* in vsebinsko prazno govorjenje združiti v naslednjih 15 specifičnejših skupin:

- (1) *neumno govoriti: bedačiti;*
- (2) *vsebinsko prazno, (dosti) govoriti/povedati: besedičiti, bluziti, čenčati, čenčariti, govoričiti, lapati, marnjati; izčenčati, nabesedičiti, nabluziti, načenčati počenčati, razčenčati, sčenčati, začenčati se;*
- (3) *veliko in nespametno govoriti/povedati: klobasariti, klobasati, klobuštrati; sklobasati, zaklobasati;*
- (4) *nespametno, nepremišljeno ali nepremišljeno na več krajih govoriti/povedati: blebetati, blekati, budaliti, čvekati, čveketati, plentati 2., šleviti 2. nar. vzhodno 'čvekati', trobezljati, trobuzljati; blekniti, čvekniti, izblebetati, izblekniti, izčvekati, izgobezdati, izragljati, iztrobezljati, nablebetati, načvekati, natrobezljati, počvekati, razblebetati, razčvekati, razkokodasati, razkokodakati, raztrobezljati, sčvekati, zablebetati, začvekati, zblebetati;*
- (5) *vsebinsko prazno, nespametno, dolgovezno govoriti/povedati: čeljustati, česnati, flancati, klafati, klamfati, kvasati, kvasiti; izčesnati, načesnati, nakvasiti;*
- (7) *veliko govoriti/povedati o nepomembnih stvareh, s številnimi podrobnostmi: brbrati, devetkati, dolgoveziti, regljati, pleteničiti; izbrbljati, izbrbrati, nabrblijati, nabrbrati, napleteničiti, naregljati se, razbrbrati, spleteničiti;*
- (8) *neumno, nespametno, omejeno ravnanje, govoriti: prismodovati, topoglaviti, trapati;*
- (9) *govoriti/povedati mnogo in nepomembne stvari: gostobesediti, klepetati, žlobudrati; izklepetati, naklepetati se, poklepetati, preklepetati;*

2 Iz Sinonimnega slovarja slovenskega jezika (SSSJ 2016) spadajo v pomensko skupino 'neumno, nespametno govoriti/povedati' še *blekati, plentati, prismodovati, šleviti* in k pomenski skupini 'vsebinsko prazno govoriti/povedati' *besedovati, dolgoveziti, kvantati, lapati, žežnjati, žužljati, žužnjati*. Izločili smo glagole *besedovati, kvantati, žežnjati, žužljati, žužnjati* in njihove dovršniške pare, saj so po SSKJ v za temo prispevka ustreznem pomenu 'govoričiti' oz. 'čenčati' oz. 'vsebinsko prazno govoriti' vsi redko rabljeni.

- (10) govoriti veliko neresničnega, izmišljenega: *tvesti, tveziti; natrobiti*;
- (11) lepo, izbrano, a navidezno vsebinsko prazno govoriti: *krasnosloviti, leporečiti*;
- (12) pri govorjenju uporabljati fraze, puhlice: *frazariti*;
- (13) prijazno, lahko se pogovarjati: *kramljati, pomenkovati; nakramljati se, pokramljati, prekramljati*;
- (13) prizadevati si govoriti učeno: *dohtariti*;
- (14) brezuspešno si prizadevati govoriti duhovito: *duhovičiti*;
- (15) veliko in predrzno govoriti: *gobezdati, gofljati; izgobezdati, nagobezdati*.

Razločevalna pomenska sestavina *neumno* se v definicijah glagolov govorjenja uporabi zelo redko, le dvakrat. Več pa je takih pomenskih sestavin, ki implicitno izražajo to lastnost, in to prek besedne zveze *vsebinsko prazno* ali prislova *nespametno*, ki je v bistvu evfemizem za sopomenski prislov *neumno* (SSSJ 2016: 526), ali *nepremišljeno*, ki je v sinonimnem razmerju z *brez premisleka, strmoglavo* (SSSJ 2016: 520).

Izmed naštetih skupin so bili z delnim zadržkom sprejeti glagoli, razvrščeni v skupinah od 13 do 15, saj ne gre za glagole, ki bi neposredno opredeljevali *neumno* govorjenje, ampak je poudarek na prizadevanju govoriti na določen način (*dohtariti, duhovičiti*) oz. govoriti na predrzen način (*gobezdati*).

Iz seznama v Zupan 2013 smo izločili le glagole *blejati, klamafati in nakladati*, saj bi bilo treba zaradi sovpadajočih, a nerazdvoumljenih oblik v korpusu pregledati prav vsako konkordanco. Pri prvem glagolu – *blejati* – gre namreč za poseben tip živalskega oglašanja, ki korpusno ni razdvoumljen tako, da bi lahko neposredno dobili podatek, ali gre za živalsko oglašanje ali za govorjenje ljudi. Drugi glagol – *klamfati* – s kvalifikatorjem niž.(je) pog.(ovorno) ‘sestavljati, zabijati’ je v homonimnem (enakoizraznem) razmerju do glagola *klamfati* s kvalifikatorjema pog.(ovorno), slabš.(alno) ‘vsebinsko prazno, nespametno govoriti’. Pri glagolu *nakladati* pa bi bilo treba od primera do primera ločiti, ali gre za pomen 1. ‘nalagati na vozilo’ ali za pomen 3. ‘veliko, obširno, a vsebinsko prazno govoriti’.

- 4.3 Slovenščina je oblikoslovno bogat jezik, ki spolsko razlikovanje oblik ohranja tudi pri trospolskih oblikah deležnika, pregibnega še glede na tri števila, tj. ednina (*govoril_m, govorila_z, govorilo_s*), dvojina (*govorila_m, govorili_z, govorili_s*) in množina (*govorili_m, govorile_z, govorila_s*).

5 OMEJITVE RAZISKAVE

- 5.1 Relevantnost podatkov iz opravljene korpusne analize ima dvoje vrst objektivnih omejitev. Prva je vezana na status nacionalnega referenčnega korpusa Gigafida, ki je po naravi statičen korpus, saj so zadnja aktualna besedila iz leta 2011. S korpusom je neposredno povezan SLOLEKS: slovenski oblikoslovni leksikon (<http://www.slovenscina.eu/sloleks/>, 17. 1. 2018), tj. leksikon besednih oblik za slovenski jezik.

Opazili smo, da marsikaterega glagola iz nabora relevantnih v korpusu ni in s tem tudi ni njegovih oblik v pregibalniku (kot npr. *nabesedičiti*), zato v preglednici podatka ni. Taki primeri kažejo na sorazmerno zanesljivost korpusa, saj je zanje mogoče najti spletne potrditve, npr. *Znanci so govorili o hordi brezdušnih svetovnih kriminalcev, v barih naše soseske so fantje posedali in ob steklenici piva napletali strašljive zgodbe, celega hudiča so znali nabesedičiti o Legiji*.³

Posebej nastopi težava pri homonimnih glagolih (npr. *kvasiti*¹ slabš. 'vsebinsko prazno, nespametno govoriti' ali *kvasiti*² 1. 'povzročati, da postaja kaj (zaradi vrenja) kisló; kisati'), kjer oblike niso razdvoumljene.

Tudi nekateri glagoli zaradi svoje specifične pomenskosti glede na rabo podspola živo ali neživo niso razdvoumljeni, npr. kot pri glagolu *regljati*: (a) živo človeško ([...] *tašča je regljala z zadnjega sedeža in tolkla šoferja s sončnikom*); (b) živo živalsko (*Žabica je regljala [...]*); (c) neživo (*V sprejemnici in istočasno dnevnem prostoru je regljajal predpotopni črno-beli televizor [...]*). Izmed teh treh primerov je relevanten le prvi za pomen 3. slabš. 'govoriti, pripovedovati'.

- 5.2 Druga omejitev pa izhaja iz bogate oblikoslovne paradigme glagolov, ki v svojih vzorcih pregibanja vključuje enakoizraznost nekaterih oblik, kot je razvidno iz paradigme glagola *govoriti* (4.3). Glagoli vsebujejo 9 oblik: za tri spole v treh številih: pri tem so tri enakoizrazne na *-la*, tri enakoizrazne na *-li* in le tri različne. Zato smo pri iskanju pojavitev upoštevali le žensko- in moškospolske oblike samo ednine. Pri tem smo predpostavili, da je opisni deležnik ednine ženskega spola (*blebetala*) vselej razdvoumljen od dvojine moškega (*blebetala*) in množine srednjega spola (*blebetala*). Preverili smo namreč nekaj povezav deležniških oblik s korpusnimi konkordancami in pokazalo se je, da obstaja določen manjši odstotek primerov, ki po avtomatskem označevanju niso bili pravilno razdvoumljeni, npr. v paradigmi glagola *blebetati* je navedenih nič pojavitev pri obliki deležnika ženskega spola v dvojini (*blebetali*), v homonimni obliki deležnika moškega spola v množini (*blebetali*) pa 40. Natančno preverjanje konkordanc je pokazalo, da je 39 primerov resnično moškospolskih, eden pa za ženski spol (*Ženski sta še kar naprej blebetali o milijonski vrednosti kovanca, o neprecenljivi vrednosti za Egipt [...]*).

3 legijatujcev.blog.si/2008/03/23/govorice-so-in-bodo-o-legiji-tujcev/, 5. 8. 2017.

3a Glagol je dvakrat v nedoločniku, le ena konkordanca kaže, da gre za moškospolsko rabo: »Kaj budalim!« sem skočil.

3b Glagol je obkrajšan zabeležen v nedoločniku.

3c Glagola *gobezdariti* in *frazariti* sta nedovršna in ne dvovidska, kot sta označena v Zupan 2013.

3č Kadar je številski podatek za poševnico, pomeni, da glagol v Sloleksu ni zajet in je bila zato v korpusu Gigafida poiskana samo oblika za opisni deležnik ženskega oz. moškega spola v ednini.

3d Oblika glagola *tveziti* je v SSKJ2 nadrejena obliki *tvesti*. Sloleks daje ločene podatke tako za njuno pojavitev v nedoločniku kot njune oblike.

6 REZULTATI

Preglednica 1: Nedovršni glagoli

Glagol	Vse oblike pojavitev v korpusu Gigafida	Ženskospolske oblike ed. na -/	Moškospolske oblike ed. na -/
bedačiti	/	/	/
besedičiti	320	21	46
blebetati	1181	65	163
blekati	27	0	1
bluziti	2115	27	119
brbrati	27	2	9
bubljati	/	/	/
budaliti	3	/	13a
čeljjustati	9	1	1
čenčariti	1	0	1
čenčati	228	9	13
česnati	122	4	3
čvekati	1244	82	122
čveketati	23b	/	/
devetkati	/	/	/
dohtariti	/	/	/
dolgoveziti	399	58	107
duhovičiti	307	19	51
flancati	/	/	/
frazariti	21	0	1
gobezdati ^{3c}	220	2	28
gofljati	37	2	4
gostobesediti	7	/	2
govoričiti	728	33	95
klafati	/	/	/
klepetati	6103	882	718
klobasati	678	6	53
klobasariti	/	/	/
klobuštrati	/	/	/
kramljati	2653	303	415
krasnosloviti	/	/	/
kvasati	/	/	/
kvasiti	874	11	79
lapati	139	3č/13	/24
leporečiti	229	8	46
marnjati	13	/	/2
plentati	/	/	/
pleteničiti	359	16	85
pomenkovati se	988	100	130
prismodovati	1	/	/
topoglaviti	/	/	/
regljati	185	13	13
šleviti	/	/	/
trapati	139	3	2
trobezljati	188	7	21
trobuzljati	/	/	/
tvesti	50	2	6
tveziti ^{3d}	369	21	81
žlobudrati	/	/	/
Skupaj	19.927	1710	2439

Preglednica 2: Dovršni glagoli

Glagol	Vse oblike pojavitev v korpusu Gigafida	Ženskospolske oblike ed. na -l	Moškospolske oblike ed. na -l
blekniti	914	161	405
čvekniti	31	4	13
izblebetati	186	35	78
izblekniti	5	1	2
izbrbljati	5	3	/
izbrbrati	/	/	/
izčenčati	/	/	/
izčesnati	/	/	/
izčvekati	97	33	36
izgobezdati	/	/	/
izklepetati	212	62	87
izkokodakati	1	1	/
izregljati	/	/	/
iztobezljati	1	0	1
nabesedičiti	/	/	/
nablebetati	4	2	0
nabluziti	2	0	2
nabrbljati	2	/	0
nabrbrati	/	/	/
načenčati	2	0	2
načvekati	15	5	3
načesnati	/	/	/
nagobezdati	1	/	1
nakvasiti	4	0	2
naklepetati	96	4	4
nakramljati se	1	/	0
napleteničiti	14	1	2
naregljati se	/	/	/
natrobezljati	5	3	1
natrobiti	14	2	5
počenčati	1	0	0
počvekati	105	8	6
poklepetati	4571	610	620
pokramljati	1695	219	253
preklepetati	23	4	1
preklamljati	6	0	3
razblebetati	1	0	1
razbrbrati	/	/	/
razčenčati	/	/	/
razčvekati	10	1	2
razkokodajsati	3	0	2
razkokodakati	15	3	3
raztrobezljati	/	/	/
sčenčati	/	/	/
sčvekati	91	20	39
sklobasati	3	0	2
sklobuštrati	/	/	/
spleteničiti	3	/	0
zablebetati	11	0	5
začenčati	2	0	1
začvekati	12	0	6
zaklobasati	/	/	/
zblebetati	33	5	16
Skupaj	8197	1190	1604

6.1 Interpretacija

- 6.1.1** Upošteva vse korpusne pojavitve izbranih dovršnih ali nedovršnih oblik glagolov, ki eksplicitno ali implicitno govore o neumnem, malovrednem in vsebinsko praznem govorjenju, kaže, da so glagoli v rabi zastopani z 10.991 primeri. Če upoštevamo edninsko moško obliko opisnega deležnika na *-l* (14,4 %) in jo primerjamo s številom pojavitev le edninske ženske oblike opisnega deležnika na *-la* (10,3 %), je razmerje v korist moškospolskim oblikam. Pojavnost v korist moškega spola je v tem primeru enainpolkrat več oblik za moški spol.

Seveda je zanimivo vprašanje, ali je moškim pogostejše pripisano samo ekspresivno govorjenje te skupine glagolov ali pa moški tudi sicer več govorijo. Podatek smo pridobili z upoštevanjem stilno nevtralne in pomensko splošne oblike nedovršnega glagola *govoriti* in njegove dovršniške vzporednice *povedati*. Korpus Gigafida prinaša za *govoriti* 490.189 in za *povedati* 909.693 pojavitve, skupno torej 1.399.882.⁴ Glede na vse oblike moškega oz. ženskega spola je mogoče ugotoviti podobno stanje kot pri skupini zaznamovanih glagolov, da je namreč skoraj štirikrat več deležniških oblik obeh glagolov pripisanih moškemu (42 %) kot ženskemu spolu (11,6 %).

- 6.1.2** Prevlada moškospolskih oblik ima svoj razlog tudi v dejstvu, da je od spolov nezaznamovan moški, od preostalih dveh pa ženski nasproti srednjemu (Toporišič 1992: 289). Moškospolska slovnična nezaznamovanost nasproti ženskemu spolu se v jeziku kaže pri primerih priredno zloženega osebka različnih spolov, ker je v takih primerih oblika povedka v moškem spolu. To se pokaže ne samo v zvezah z dvema različnima spoloma (*Jure in Ana sta šla na sprehod*), ampak celo s tremi različnimi (*Jure, Ana in dete so šli na sprehod*). Možna in dopustna pa je tudi t. i. atrakcija, tj. da se oblika povedka ravna po spolu najbližjega samostalnika (*Konji, krave in teleta so se pasla*; *Konji, teleta in krave so se pasle* in *Teleta, krave in konji so se pasli* – Toporišič 2000: 266, 610). S tem smo pojasnili dejstvo, da so moškospolske oblike deležnikov verjetno po frekvenci vselej višje kot ženskospolske.

V nadaljevanju smo se odločili za pogostnostno hierarhizacijo prvih deset najpogostejših glagolov in njihovih edninskih deležnikov moškega spola na *-l* in edninskih deležnikov ženskega spola na *-la*.

4 Vsi trije številski podatki ne upoštevajo pojavitve za srednji spol.

Preglednica 3: Deset najpogostejših nedovršnikov in dovršnikov glede na edninski moško- oz. ženskospolski deležnik na -l/-la s slovarskimi kvalifikatorji

Neumno, nespametno, vsebinsko prazno **govoriti** ali **govoriti** o sorazmerno manj pomembnih zadevah

Najpogostejši glagoli v korpusu Gigafida	Najpogostejši glagoli glede na edninski deležnik ženskega spola	Najpogostejši glagoli glede na edninski deležnik moškega spola
1. klepetati (6103)	1. klepetala (882)	1. klepetal (718)
2. kramljati (2653)	2. kramljala (303)	2. kramljal (415)
3. bluziti (2115) pog.	3. pomenkovala se (100)	3. blebetal (163) slabš.
4. čvekati (1244) slabš.	4. čvekala (82) slabš.	4. pomenkoval (130)
5. blebetati (1181) slabš.	5. blebetala (65) slabš.	5. čvekal (122) slabš.
6. pomenkovati se (988)	6. dolgovezila (58) slabš.	6. bluzil (119) pog.
7. kvasiti (874) slabš.	7. govorčila (33) ekspr.	7. dolgovezil (107) slabš.
8. govorčiti (728) ekspr.	8. bluzila (27) pog.	8. pleteničil (85) slabš.
9. klobasati (678) slabš./nizko	9. besedičila (21) redko	9. tvezil (81) slabš.
10. dolgoveziti (399) slabš.	9. tvezila (21) slabš.	10. kvasil (10) slabš.
Skupaj 16.963	Skupaj 1592	Skupaj 1950

Neumno, nespametno, vsebinsko prazno **povedati** ali **se pogovoriti** o sorazmerno manj pomembnih zadevah

Najpogostejši glagoli v korpusu Gigafida	Najpogostejši glagoli glede na edninski deležnik ženskega spola	Najpogostejši glagoli glede na edninski deležnik moškega spola
1. poklepetati (4571)	1. poklepetala (610)	1. poklepetal (620)
2. pokramljati (1695)	2. pokramljala (219)	2. bleknil (405) slabš.
3. blekniti (914) slabš.	3. bleknila (161) slabš.	3. pokramljal (253)
4. izklepetati (212) ekspr.	4. izklepetala (62) ekspr.	4. izklepetal (87) ekspr.
5. izblebetati (186) slabš.	5. izblebetala (35) slabš.	5. izblebetal (78) slabš.
6. počvekati (105) slabš.	6. izčvekala (33) slabš.	6. sčvekal (39) slabš.
7. izčvekati (97) slabš.	7. sčvekala (20) slabš.	7. izčvekal (36) slabš.
8. naklepetati (96) ekspr.	8. počvekala (8) slabš.	8. zblebetal (16) slabš.
9. sčvekati (91) slabš.	9. načvekala (5) slabš.	9. čveknil (13) slabš.
10. zblebetati (33) slabš.	9. zblebetala (5) slabš.	10. počvekal, začvekal (6) slabš.
Skupaj 8000	Skupaj 1158	Skupaj 1553

6.2 Interpretacija

6.2.1 V skupini nedovršnikov nastopa deset različnih glagolov, ki se pri opisnih deležnikih za ženski in moški spol prekrivajo precej, a ne popolnoma, vendar se deloma razlikujejo po pogostnosti.

V skupini opisnih deležnikov za ženski spol sta specifična samo glagola *govorčiti* in *besedičiti*, pri moškospolski skupini deležnikov pa sta specifična glagola *pletencičiti* in *kvasiti*. Vsi štirje se glede na frekvenco pojavljajo v drugi polovici preglednice z manjšim številom pojavitev.

Sicer tako pri žensko- kot moškospolskih deležnikih prevladujeta glagola *klepetati* in *kramljati*, sledi še glagol *pomenkovati se* (pri ženskospolskih deležniških oblikah se pojavi na tretjem, pri moškospolskih pa na četrtem mestu), vsi trije pa spadajo med stilno nezaznamovane glagole, ki jih družijo pomen 'prijazno, lahkotno se pogovarjati'. Po skupnem številu je njihova frekvenca pri obeh spolih celo nekoliko višja pri moškospolskih oblikah (2136) v primerjavi z ženskospolskimi (2114).

Primerjalno gledano se pri obeh spolih skupno pojavi osem glagolov, med katerimi so imenovani trije stilno nezaznamovani (*klepetati*, *kramljati*, *pomenkovati se*), preostali štirje so slabšalni (*čvekati*, *blebetati*, *dolgoveziti*, *tveziti*) in eden označen s kvalifikatorjem pogovorno (*bluziti*).

Glede na frekvenco opisnih deležnikov ženskega spola pa je zanimivo, da je višja frekvenca pri ženskem spolu le pri glagolu *klepetati*, pri preostalih skupnih glagolih (*kramljati*, *pomenkovati*, *čvekati*, *blebetati*, *dolgoveziti*, *bluziti*, *tveziti*) pa je frekvenca višja za opisne deležnike moškega spola.

- 6.2.2** Število različnih glagolov med prvimi desetimi je v skupini dovršnikov manjše, le 5, kar je razumljivo zaradi različnih predponskih obrazil ob istem glagolu. Tako nastopajo dovršniki (*po/iz/na*)*klepetati*, (*po/iz/s*)*čvekati*, (*iz/z*)*blebetati* ter *pokramljati* in *blekniti*.

Pri opisnih deležnik ženskega spola je med prvimi desetimi specifičen le glagol *načvekati*, pri moškospolskih deležnikih pa *čvekniti* in *začvekati*, ki si deli skupno število pojavitev z glagolom *počvekati*. Slednji je glede na frekvenco ženskospolskega opisnega deležnika ednine malenkostno pogostejši (*počvekala* – 8 pojavitev) od moškospolske oblike (*počvekaj* – 6 pojavitev). Pri vseh drugih dovršnikih pa je frekvenca za moškospolske deležnike višja, celo pri glagolu *poklepetati* (620 pojavitev za moško in 610 pojavitev za žensko obliko opisnega deležnika).

- 6.2.3** Pri nedovršnih in dovršnih glagolih s kvalifikatorjem slabšalno je pogostnost pojavitev v korist moškospolskih oblik (1167) z glagoli *blebetati*, *čvekati*, *dolgoveziti*, *pleteničiti*, *tveziti* in *blekniti*, medtem ko je ženskospolskih oblik več kot dvakrat manj (493) za glagole *čvekati*, *blebetati*, *dolgoveziti*, *tveziti*. Zanimivo je, da sta najpogostejša glagola ženskospolskih oblik *čvekati* (148) in *blebetati* (105), toda pri moškospolskih oblikah se njuno zaporedje obrne *blebetati* (257) in *čvekati* (222). Pri glagolih s kvalifikatorjem ekspresivno je pojavitev nekoliko višja v korist ženskospolskih oblik (95) kot moškospolskih oblik (87) pri glagolih *govoričiti* in *izklepetati*. Pri pogovorno zaznamovanem glagolu *bluziti* prevladujejo moškospolske oblike (119) pred ženskospolskimi oblikami (27). Pri glagolu s kvalifikatorjem redko (*besedičiti*) pa nastopajo samo ženskospolske oblike (21).

Skupna pojavitev (24.963) prvih desetih najpogostejših glagolov s pomeni 'neumno, nespametno, vsebinsko prazno govoriti/povedati ali govoriti/spregovoriti o sorazmerno manj pomembnih zadevah' na podlagi podatkov, da je le

11 % (2750) njihovih oblik pripisanih ženskam in 14 % (3505) moškim, ne potrjuje stereotipa, ampak dokazuje, da je nespametno govorjenje celo v večjem deležu pripisano moškim.

LITERATURA

- Avsec 2002** = Andreja Avsec, Stereotipi o moških in ženskih osebnostnih lastnostih, *Pedagoška obzorja* 11 (2002), št. 2, 23–35.
- Bednarska 2013** = Katarzyna Bednarska, Kdo naj dela, kdo pa skrbi za otroke?: spolni stereotipi v slovarjih, v: *Družbena funkcija jezika: vidiki, merila, opredelitve*, ur. Andreja Žele, Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2013 (Obdobja 32), 35–42.
- Bešter 1997** = Marja Bešter, Raba poimenovanj za ženske osebe v uradovanih besedilih, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 33, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1997, 9–23.
- Furlan 2008** = Nadja Furlan, Negativni spolni stereotipi in predsodki v slovenski družbeno-religijski sferi, *Monitor ISH* 10 (2008), št. 1, 61–76.
- Gabor 2007** = Peter Gabor, Sociolingvistične razlike med spoloma: ali stereotipi držijo?, *Anthropos* (2007), št. 3–4, 117–152.
- Gorjanc 2007** = Vojko Gorjanc, Identitet: kreiranje u diskursu i konstrukcija u rječniku, v: *Jezik i identitet: zbornik*, ur. Jagoda Granić, Zagreb – Split: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 2007, 185–192.
- Jemec Tomazin 2007** = Mateja Jemec Tomazin, Stereotipi v slovenskem pravnem izrazju, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 43: *stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, ur. Irena Novak Popov, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2007, 36–44.
- Kendall – Tannen 2012** = Shari Kendall – Deborah Tannen, Diskurs i rod, prev. Marija Lovrić, *Hrvatistika: studentski jezikoslovni časopis* 6 (2012), št. 6, 185–198. – Iz: Deborah Schiffman – Deborah Tannen – Heidi E. Hamilton (ur.), *The Handbook of Discourse Analysis*, Massachusetts – Oxford: Blackwell Publishers, 2001, 548–568.
- Korpus Gigafida** (<http://www.gigafida.net/>), 17. 1. 2018.
- Kržišnik 1997** = Erika Kržišnik, Kdo govori kako, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 33, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1997, 45–56.
- Mikolič 2008** = Vesna Mikolič, Diskurzivna narava stereotipov in predsodkov ter soočanje z njimi v sodobni demokratični družbi, *Jezik in slovstvo* 53 (2008), št. 1, 67–77.
- Nastran Ule 2000** = Mirjana Nastran Ule, *Temelji socialne psihologije*, Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče, 2000.
- Rozman – Holz 2007** = Tadeja Rozman – Nanika Holz, Slovar – sveta vladar?, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 43: *stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, ur. Irena Novak Popov, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2007, 25–35.
- Sloleks** = *Slovenski oblikoslovni leksikon* (<http://www.slovenscina.eu/sloleks/>), 17. 1. 2018.
- Skubic 2005** = Andrej E. Skubic, *Obrazi jezika*, Ljubljana: Študentska založba, 2005.
- SSKJ 2000** = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, Ljubljana: DZS, 2000.
- SSKJ2** = *Slovar slovenskega knjižnega jezika*, druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja, Ljubljana: Cankarjeva založba, 2014 (<http://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjznega-jezika/>), 17. 1. 2018.
- SSSJ 2016** = *Sinonimni slovar slovenskega jezika*, Ljubljana: Založba ZRC, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, 2016 (Slovarji).
- Stabej 1997** = Marko Stabej, Seksizem kot jezikovnopolični problem, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 33, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1997, 57–68.

- Stabej 2007** = Marko Stabej, Jaz v nas: nekaj tez o jeziku, identiteti in jezikoslovju na Slovenskem, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 43: *stereotipi v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, ur. Irena Novak Popov, Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete, 2007, 13–24.
- Toporišič 1992** = Jože Toporišič, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992.
- Toporišič 2000** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica*, četrta, prenovljena in razširjena izdaja, Maribor: Obzorja, 2000.
- Vidovič Muha 1997** = Ada Vidovič Muha, Prvine družbene prepoznavnosti žensk prek poimenovalne tipologije njenih dejavnosti, lastnosti, v: *Seminar slovenskega jezika, literature in kulture: zbornik predavanj* 33, ur. Aleksandra Derganc, Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovanske jezike in književnosti, 1997, 69–79.
- Vuk Godina 1995** = Vesna Vuk Godina, Drugost ženskega pogleda ali zakaj nisem feministka, *Delta: revija za ženske študije in feministično teorijo* 1 (1995), št. 1–2, 52–70.
- Zupan 2013** = Jure Zupan, *Pomenska mreža slovenskih glagolov*, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2013.

SUMMARY

Women Don't Say Anything Important: A Corpus Linguistics Analysis of a Stereotype

This article starts with an overview of sociolinguistic research about language and gender mainly from the English-speaking environment, based on extensive studies. Relevant linguistic studies on the issue of gender in language are discussed, and the topic of linguistic stereotypes in Slovenian is introduced.

A linguistic corpus analysis is presented with the purpose of examining the stereotype *Women don't say anything important*. The methodology of the study was based on the analysis of a selection of 102 Slovenian verbs of saying from two dictionaries.

A search in the corpus Gigafida and in the lexicon of word forms (Sloleks) was carried out to yield all occurrences of selected verbs, and separately for their feminine participles in *-la* and masculine participles in *-l*.

The results of the analysis of the total number of occurrences (24,963) of the ten most frequent verbs with the meaning of 'foolish stupid, empty talk, less important speech' show that only 11% (2,750) of their forms are attributed to women, whereas 14% are attributed to men (3,505). These results do not confirm the stereotype, but instead show that foolish talk is mostly attributed to men.